

## **Informacja**

### **dotycząca projektu ustawy o zmianie ustawy o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych**

Projekt ustawy zakłada wprowadzenie kilkunastu zmian do ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz. U. poz. 1818) Ustawa ta, od dnia jej wejścia w życie w dniu 1 stycznia 2020 r., dotychczas nie była nowelizowana.

Projekt nowelizacji ustawy o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych zawiera propozycje rozwiązań funkcjonalnych dla centrów usług społecznych. Propozycje te są zbieżne z rekomendacjami z raportu z monitoringu badawczo-analitycznego Rady ds. Społecznych Narodowej Rady Rozwoju, w tym z propozycjami formułowanymi przez kadrę menedżerską i specjalistów centrum w trakcie moderowanych dyskusji grupowych. Proponowane zmiany prawne uwzględniają także propozycje zgłaszane Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej przez przedstawicieli centrów usług społecznych, w tym przez Krajowe Forum CUS, a także przez Obserwatorium Centrów Usług Społecznych.

Według ustaleń z monitoringu prowadzonego przez prezydencką Radę ds. Społecznych Narodowej Rady Rozwoju na dzień 1 lutego 2025 r. w skali kraju funkcjonowało 108 centrów usług społecznych umiejscowionych na terenie 15 województw, w tym: 16 centrów w województwie kujawsko-pomorskim, 14 centrów w województwie wielkopolskim, 13 centrów w województwie mazowieckim, 12 centrów w województwie zachodniopomorskim, po 8 centrów w województwach: pomorskim, śląskim i świętokrzyskim, po 5 centrów w województwach: dolnośląskim, lubelskim i małopolskim, po 4 centra w województwach: podkarpackim i warmińsko-mazurskim, 3 centra w województwie lubuskim, 2 centra w województwie podlaskim oraz 1 centrum w województwie opolskim.

Projekt w zdecydowanej większości zawiera zmiany korygujące dotychczasowe rozwiązania w zakresie standardów funkcjonowania centrum usług społecznych. W pozostałym zakresie proponowane zmiany mają ułatwić funkcjonowanie istniejących centrów usług społecznych. Przyjęcie zaproponowanych zmian stworzy ponadto bardziej korzystne warunki do powstawania nowych centrów usług społecznych.

W projekcie ustawy proponuje się m.in. wprowadzenie obowiązku przeprowadzenia z mieszkańcami gminy konsultacji projektu programu usług społecznych lub projektowanych

zmian w tym programie przed ich przyjęciem przez radę gminy. Konsultacje będą organizowane w trybie uregulowanym w art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Doświadczenia funkcjonujących centrów usług społecznych w przygotowywaniu diagnoz potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych pokazują, że konsultacje z mieszkańcami, jako użytkownikami usług, służą optymalnemu kojarzeniu potrzeb mieszkańców i potencjału usługodawczego lokalnej wspólnoty i zarazem aktywizują wspólnotę oraz służą większej rozpoznawalności centrów i ich społecznej legitymizacji. Wprowadzenie tego rozwiązania umożliwi m.in. organizatorom usług społecznych pozyskanie informacji zwrotnej nie tylko o tym, czy projektowane usługi odpowiadają na potrzeby mieszkańców, lecz także czy zaproponowane zasady świadczenia usług zapewniają ich realną dostępność, a zaplanowany sposób ich realizacji jest odpowiednio dostosowany do określonych grup odbiorców.

Projekt zawiera nowe przepisy, na podstawie których nazwa „centrum usług społecznych” będzie mogła być używana wyłącznie dla oznaczenia jednostki organizacyjnej gminy utworzonej zgodnie z przepisami ustawy. W projekcie przewidziano również wprowadzenie nowego rozdziału 5a „Przepisy karne” wprowadzającego sankcję grzywny albo kary ograniczenia wolności za używanie bez uprawnienia w nazwie, w firmie lub do określenia wykonywanej przez siebie działalności albo w reklamie określenia „centrum usług społecznych”. Podobne do projektowanych rozwiązań obowiązują w ustawie z dnia 17 sierpnia 2023 r. o szczególnej opiece geriatrycznej, gdzie zostało zastrzeżone używanie nazwy „centrum zdrowia 75+”, oraz w ustawie z dnia 15 lipca 2020 r. o Polskim Bonie Turystycznym, gdzie zastrzeżono używanie określenia „Polski Bon Turystyczny”. Zastrzeżenie nazwy „centrum usług społecznych” ma zagwarantować potencjalnym użytkownikom usług społecznych (często osobom starszym, chorym, niepełnosprawnym), do których kierowane są usługi społeczne przewidziane w programach usług społecznych, że usługi te będą realizowane zgodnie z prawem, ze standardami określonymi w ustawie oraz zgodnie z obowiązującymi w danej gminie programami usług społecznych.

W projekcie przewiduje się również uchylenie przepisu, na podstawie którego w strukturze organizacyjnej centrum nie mogą funkcjonować jednostki zapewniające pobyt całodobowy. Zmiana ta ma na celu zmniejszenie barier w powstawaniu nowych centrów usług społecznych i umożliwić przekształcanie w centra usług społecznych ośrodków pomocy społecznej, w których strukturze funkcjonują jednostki zapewniające pobyt całodobowy, np. ośrodki wsparcia z miejscami całodobowego okresowego pobytu, mieszkania treningowe, mieszkania wspomagane czy inne jednostki zapewniające całodobowy pobyt. Po wykreśleniu

tego przepisu to regulacje prawne dotyczące danych jednostek zapewniających całodobowy pobyt będą decydujące w zakresie możliwości ich funkcjonowania w ramach struktury organizacyjnej centrum usług społecznych.

Kolejna zmiana przewiduje wykreślenie przepisu, na podstawie którego stosunek pracy z dyrektorem centrum usług społecznych nawiązywany jest na podstawie powołania. Konsekwencją uchylecia tego przepisu będzie zatrudnianie przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) dyrektora centrum usług społecznych na podstawie umowy o pracę, zgodnie z przepisami ustawy o pracownikach samorządowych. Zarazem proponuje się, w przepisach dostosowujących, aby dotychczasowe stosunki pracy dyrektorów centrów usług społecznych zatrudnionych na podstawie powołania przekształciły się w stosunki pracy na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony, co jest elementem stabilizującym zatrudnienie obecnych dyrektorów centrum.

W projekcie proponuje się szereg zmian dotyczących wymagań obowiązujących na określonych stanowiskach pracy w centrum. Zmiany dotyczą głównie kwestii związanych z wymaganiem na danym stanowisku pracy doświadczeniem zawodowym lub ukończonym kierunkiem studiów. Zaproponowane zmiany (zmierzające do złagodzenia i uelastycznienia wymogów) powinny przyczynić się do łatwiejszego pozyskania kadry dla powstających i już funkcjonujących centrów.

W projekcie proponuje się także wprowadzenie przepisów, na podstawie których w okresie roku od dnia utworzenia centrum organizatorem usług społecznych, koordynatorem indywidualnych planów usług społecznych oraz organizatorem społeczności lokalnej będzie mogła być osoba, która nie ukończyła określonego w ustawie specjalistycznego szkolenia wymaganego do zatrudnienia na tych stanowiskach. Zmiany te mają ograniczyć przeszkody w powstawaniu nowych centrów w sytuacji, w której na terenie kraju mamy jeszcze niewystarczającą liczbę specjalistów (z uwagi na niewielką liczbę oferowanych szkoleń), którzy odbyli wymagane przez ustawę z 2019 r. szkolenie. Proponowana zmiana ma dać pewien margines czasu niezbędny do uzupełnienia wymaganych kwalifikacji w pierwszym roku po uruchomieniu centrum usług społecznych.

W projekcie wprowadzane są również zmiany dotyczące zadań realizowanych przez regionalne ośrodki polityki społecznej (prowadzone przez samorządy województw). W projekcie dodaje się przepis doprecyzowujący zadanie związane z organizowaniem szkoleń przez regionalne ośrodki polityki społecznej. W projekcie przewiduje się ponadto nałożenie na regionalne ośrodki polityki społecznej zadania (które w zdecydowanej większości regionalne ośrodki polityki społecznej już dziś faktycznie realizują), tj.

prowadzenia działań o charakterze informacyjnym i doradczym dla zainteresowanych gmin w zakresie dotyczącym utworzenia i działalności centrum.

W związku wprowadzeniem ustawą z dnia 26 kwietnia 2024 r. o zmianie ustawy o pomocy społecznej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 743) w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, w ustawie z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 oraz w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej rozwiązań umożliwiających przyjęcia przez Radę Ministrów rządowego programu dofinansowania wynagrodzeń pracowników zatrudnianych w jednostkach działających na podstawie tych ustaw, w projekcie proponuje się wprowadzenie analogicznych rozwiązań umożliwiających dofinansowanie wynagrodzeń pracowników zatrudnionych w centrach usług społecznych. W związku z tym w projekcie proponuje się dodanie przepisów, na podstawie których Rada Ministrów będzie mogła przyjąć rządowy program dofinansowania wynagrodzeń (oraz kosztów składek od tych wynagrodzeń) pracowników zatrudnionych w centrach usług społecznych.

W projekcie proponuje się wejście w życie ustawy po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem art. 1 pkt 2 i 4 (przepisy dotyczące zmian w strukturze organizacyjnej centrum), które wejdą w życie po upływie 5 miesięcy od dnia ogłoszenia, oraz art. 1 pkt 3 i pkt 12 (przepisy dotyczące zastrzeżenia nazwy „centrum usług społecznych” i powiązane z nimi przepisy ujęte w rozdziale 5a „Przepisy karne”), które wejdą w życie z dniem 1 stycznia 2028 r., co ma dać czas na dostosowanie się podmiotów objętych regulacją do nowych przepisów.